

dog ikke i Norge til at indføre en Aldersgrænse for Dommere ved simpel Lov, før *efter* at der i 1911 var vedtaget en Ændring i den norske Grundlovs § 22, hvori der gives Hjemmel til at fastsætte en Aldersgrænse ved Lov, og at man heller ikke gjorde det i Finland, før *efter*, at der i den nye Forfatning, Regeringsformen af 1919 § 91, var givet en lignende udtrykkelig Hjemmel, og at man ligeledes i den tyske Rigsforfatning af 1919 har fundet det rigtigst i Art. 104 udtrykkeligt at bestemme, at „Lovgivningsmagten kan fastsætte en Aldersgrænse, ved hvis Opnaaelse Dommerne skal pensioneres“. Herigennem er netop anvist den Vej, Grundlovsændringens Vej, som man i Danmark i endnu højere Grad end i de nævnte Lande maa være henvist til at gaa, hvis en Aldersgrænse for Dommere grundlovs-mæssigt skal kunne indføres ved almindelig Lov.

Og vender man Blikket til endnu flere Lande end de af min ærede Kollega anførte, saa vil man se, at skønt man dér heller aldrig i Forfatningen har haft en saadan særlig Regel vedrørende Dommerne som i vor Grundlovs § 71, men kun almindelig holdte Bestemmelser om, at Dommerne udnævnes paa Livstid eller ikke kan afsættes uden ved Dom, saa har man dog i Almindelighed ment, at selv med disse almindeligt holdte Bestemmelser var Indførelsen af en fast Aldersgrænse for Dommere vanskeligt forenelig, og at man derfor burde gaa Grundlovsændringsvejen. En hel Række nyere Forfatninger indeholder derfor i deres Forskrifter om Dommernes Stilling en udtrykkelig Bestemmelse om, at der ved almindelig Lov kan eller skal fastsættes en Aldersgrænse for Dommere. Dette gælder saaledes om den østrigske Forfatning af 1920, i hvis Art. 88 det udtales: „Loven om Domstolenes Organisation fastsætter en Aldersgrænse, ved hvilken Dommerne skal pensioneres.“ Endvidere om den czekoslovakiske Forfatning af 1920 § 99, hvor det først udtales, at Dommerne ikke kan afsættes eller pensioneres undtagen i Tilfælde af en Omordning af Domstolene eller i Kraft af en gyldig Dom, og hvor det derefter tilføjes: „De kan ogsaa pensioneres i Kraft af en gyldig Dom, naar de har naaet en ved Loven fastsat Alder.“ Og det samme gælder efter den jugoslaviske Forfatning af 1921 Art. 112 og den græske af 1927 Art. 94*).

Særlig Interesse knytter sig til Udviklingen i Holland. Her bestemte den tidligere hollandske Forfatning af 1848 oprindelig i sin Art. 163 først, at alle Dommerne skulde ansættes paa Livstid, og derefter fortsatte den i andet Stykke: „Alle disse saavel som de, der er ansatte for et bestemt Tidsrum, kan afsættes eller fjernes ved Dom i de i Loven fastsatte Tilfælde. De kan efter deres eget Andragende afskediges af Kongen.“ Det vil her ses, at Forfatningen af 1848 ligesom vor endnu gældende Grundlovs § 71 *udtømmende* angav de Tilfælde, hvor Dommerne kunde afsættes uden ved Dom, idet dette alene kunde ske, naar de selv begærede deres Afsked. For at de ogsaa kunde afskediges uden ved Dom i Tilfælde af en vis opnaaet høj Alder, maatte der derfor en udtrykkelig Grundlovs-ændring til.

Denne Grundlovsændring indsattes ved den store Forfatningsrevision 30. November 1922. Forfatningens Art. 167 lyder nu i sin Helhed saaledes: „Medlemmerne af den dømmende Magt udnævnes af Kongen. De Medlemmer af den dømmende Magt, som udøver Domsmyndighed, saavel som Generalprokurøren ved Højesteret udnævnes paa Livstid. *Det kan dog ved Lov bestemmes, at de ved Opnaaelse af en bestemt Alder skal erholde Afsked.* De maa i de Tilfælde, Loven angiver, ved Beslutning af Højesteret kunne afsættes eller entlediges. Efter deres egen Begæring maa de afskediges af Kongen.“**)

Denne Oversigt over fremmed Rets Stilling er til visse af den allerstørste Interesse, naar den vel at mærke belyses paa rette Maade. Det vil nemlig heraf først ses, at man vel i en hel Række fremmede Lande i nyere Tid har fundet det rimeligt at indføre en Aldersgrænse ogsaa for Dommere, men at man, selv hvor Forfatningen blot i Almindelighed bestemmer, at Dommerne ansættes paa Livstid eller ikke kan afsættes uden ved Dom, overalt, alene med Undtagelse af i Sverige, har fundet det sikrest eller rigtigst udtrykkeligt at indføje en Ændring i Grundloven om, at der ved Lov kan eller skal indføres en Aldersgrænse for Dommere, inden man gik til at give en saadan Lov. Dernæst ses det, at den danske Grundlov — tillige med den efter den danske paa dette Punkt formede islandske

*) Angaaende alle disse Forfatninger henvises til *B. Mirkine-Guetzevitich*: „Les constitutions de l'Europe nouvelle“, Paris 1928.

***) Se om Hollands nuværende Forfatning *Reuterskjöld* och *Rinander*: „Främmande Grundlagar“ III. 1926 S. 38.